

Õpilaste nõustamine ja õpiabi Konguta Koolis

Alus PGS, 9.06.2010 § 37, 38, 43, 46-53, 58 (RT I 05.07.2010)

1. ÜLDOSA

Eesmärk: kõikide õpilaste võimetekohane areng koolis ja eluks vajalike pädevuste omandamine

Ülesanne: varakult avastada õpilased, kelle

- õppimist segab või takistab mingi väline või isiksusest tulenev asjaolu
- ainealased võimed nõuavad lisatähelepanu

Tegevused:

- HEV õpilaste märkamine
- põhjuste väljaselgitamine
- õpiabi rakendamine
- refleksioon

Haridusliku erivajaduse (HEV) põhjuseks võib olla:

- tervisehäire, puue
- õpiraskus
- käitumis-tundeeluhäire
- sotsiaalne mahajäämus
- koolikohustuse mittetäitmine
- kakskeelsus
- andekus

2.TUGISÜSTEEM

Konguta Kooli tugisüsteemi kuuluvad spetsialistid:

- HEV koordinaator
- õpiabiõpetajad
- logopeed
- sotsiaalpedagoog
- psühholoog
- eripedagoog
- tervishoiutöötaja
- vajadusel abiõpetaja/tugiisik

Õpilaste nõustamise ja õpiabi osutamise eesmärgil toimuvad koolis:

- arengu- ja õpivestlused lapse ning lapsevanemaga (PGS §37)
- ainealased konsultatsioonid
- pikapäevarühmad
- HEV sektsiooni koosolekud
- HEV ümarlaud

Lapsevanematel on õigus pöörduda konsultatsiooniks kõikide spetsialistide poole.

Vastavalt vajadusele rakendatakse

- Tugiõpet
- õpiabi (logopeediline, eripedagoogiline abi)

- diferentseeritud hindamist
- täiendavat õppetööd
- ühele õpilasele kehtestatud õpet
- käitumise tugikava
- individuaalset õppekava
- lihtsustatud õppekava
- koduõpet
- KOV kaasamist (sotsiaalnõuniku, konstaabel jne)
- nõustamiskeskuse teenust
- nõustamiskomisjoni teenust

3. TUGISÜSTEEMI RAKENDAMINE

Õpiabi osutamine on jagatud kolme tasandisse:

- I. Hariduslike erivajadustega laste märkamine ja esmane toetamine klassi tasandil (klassijuhataja, aineõpetajad)
- II. Lapse erivajaduste väljaselgitamine koolispetsialistide poolt ja toetava õpetuse soovitamise (logopeed, sotsiaalpedagoog, õpiabiõpetaja, psühholoog?, tervisetöötaja).
- III. Kooliväliste spetsialistide/komisjonide soovitused (kliinilised uuringud, nõustamiskeskus, nõustamiskomisjon jne)

II ja III tasandil koordineerib tegevusi ning õpilase vaatluse kaardi täitmist HEV koordinaator.

HEV õpilaste õppe koordineerija

PGS §47, 48

Toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd teiste õpetajate ja tugispetsialistidega.

HEV seksioon

Seksiooni kuuluvad kooli erispetsialistid ja juhtkonna liige.

Seksiooni koosolekud toimuvad kord nädalas ja protokollitakse.

HEV ümarlaud

Ümarlaua kutsub kokku ja tööd juhib koordinaator

Ümarlauda kutsutakse HEV seksiooni liikmed, õpilane ja vanem/hooldaja, klassijuhataja, vajadusel kaasatakse aineõpetajaid, KOV sotsiaalnõunik, konstaabel.

Ümarlaud kutsutakse kokku õppeaasta alguses kokku lepitud ajal üldjuhul kord kuus.

Protokollis kajastatakse probleemid ja otsused/kokkulepped/edasised meetmed.

I. Hariduslike erivajaduste laste märkamine ja esmane toetamine klassi tasandil.

- lisaabi tunnis
- kodutööde täitmise juhendamine (PPR, e-kool)
- konsultatsioonitunnid (kõikidel õpetajatel, avaldatud kooli kodulehel)
- tugiõpe (PGS §37; ÖN, aineseksiooni otsusel)

- pikapäevarühm (PGS §38; bussi ootavatele õpilastele ja õpilastele, kes vajavad abi koduste tööde sooritamisel või õpilastele, kellel puudub vanematepoolne kontrolli- ja järelvalvevõimalus)
- õpivestlus (õpilane, klassijuhataja, vajadusel lapsevanem, aineõpetajad arutavad võimalusi õpitulemuste/käitumise paremate tulemuste saavutamiseks)

* **Võimekam laps** - aineõpetaja poolt antakse tunnis lisaülesandeid, klassijuhataja käsitleb teemat arenguveestlusel.

Klassijuhataja avab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi, informeerib lapsevanemat erivajaduse märkamisest ja meetmetest.

Kui selles etapis õpilase sooritus/käitumine ei parane, alustatakse õpiabi II etapiga.

II. Lapse erivajaduste väljaselgitamine koolispetsialistide poolt ja toetava õpetuse soovitamine.

Tegevust juhib HEV koordinaator koostöös klassijuhataja ja kooli spetsialistidega.

Teostatakse lapse erivajaduse esmane hindamine. Lapsevanemat informeeritakse erispetsialistide kaasamisest. *Vajadusel tegeleb lahenduse otsimisega HEV ümarlaud.*

HEV koordinaator teeb ettepanekuid õpetajale, vanemale, direktorile edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate meetmete rakendamiseks, täiendavateks uuringuteks, toetudes kooli tugispetsialistidele.

II tasandi tegevused fikseeritakse õpilase individuaalses kaardis.

Kasutatavad meetmed:

- **Eripedagoogiline abi**

PGS § 37

Eesmärk on toetada õpilase arengut, võimaldada tal saavutada ainealaseid põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi.

Õpiabirühma määratakse õpilane, kellel on spetsiifilised õpiraskused (s.o raskused kuuldu, nähtu ja loetu mõistmisel, olulise leidmisel, süsteemide loomisel ja kasutamisel, info töötlemisel, kirjutamisel, tekstiülesannete mõistmisel ja baasoskuste omandamisel), emotsionaalsed probleemid ja/või käitumishäired, tervisliku seisundi häire (somaatilised haigused ja häigusjärgsed seisundid) või kelle emakeel ei ole eesti keel.

- **Logopeediline abi**

Eesmärk on toetada õpilase suulise ja kirjaliku kõne arengut tulenevalt tema hariduslikust erivajadusest ja võimaldada tal saavutada õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi.

Logopeedilisse rühma määratakse õpilane, kellel on spetsiifiline kirjutamis- ja/või

lugemisraskus, düslaalia. Valik toimub vastavalt uuringutele koostöös eesti keele õpetajaga.

Õpilase kirjalikke töid hinnatakse diferentseeritult, kui õpilane saab regulaarselt logopeedilist ravi või kui õpetaja töötab temaga individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Kõneravi

tunnid toimuvad rühma- või individuaaltöona 1-2 korda nädalas. Logopeed teeb koostööd

klassijuhatajate, aineõpetajate ja lastevanematega. Raskuste korrigeerimine vajab sageli

lapsevanema aktiivset osalemist ning võib olla pikaajaline.

- **Sotsiaalpedagoogiline abi**

PGS §37

Eesmärk on toetada õpilast sotsiaalse toimetuleku probleemide korral: käitumis- ja

suhtlemisraskused, kiusamine, koolikohustuse mittetäitmine, probleemid peres, krooniline

haigus jne. Häiriva käitumise ilmnemisel sotsiaalpedagoog vaatleb ja hindab õpilase

käitumisraskuse intensiivsust, sagedust ja kordumist. Saadud tulemuste põhjal nõustab

õpetajat, kuidas õpilase häirivat käitumist korrigeerida indiviidi ja grupitasandil. Käitumise korrigeerimise protsessi on kaasatud klassijuhataja, aineõpetajad, võimalusel ka lapsevanem. Vajadusel algatab käitumise tugikava koostamise. Sotsiaalpedagoog nõustab õpilasi, nende vanemaid, teeb koostööd pedagoogide, KOV sotsiaaltöötaja, noorsoopolitsei, meditsiiniastutustega. Vajadusel aitab kohanedu lisandunud õpilasel ja perel.

- **Psühholoog**

Psühholoog nõustab õpetajaid ja lapsevanemaid õpilase HEV küsimustes ja abistab õpilase individuaalsuse väljaselgitamisel.

- **Tugiisiku rakendamine**

Vastavalt PGS § 37, 58

- **Meditsiiniline abi ja nõustamine**

Vastavalt Sotsiaalministri 13.augusti 2010 määrus nr 54, PGS §43

- **Individuaalne õppekava (IÕK) II tasandil**

(PGS §18)

Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavades sätestatud korras individuaalne õppekava. IÕK määratakse õpilasele õppenõukogu otsusega lapsevanema nõusolekul. Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilane või lapsevanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste.

Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel. (III tasand)

Individuaalset õppekava II tasandil võib rakendada:

- Üliandekale õpilasele
- Õpi- ja käitumiskustega õpilasele
- Koolist pikaajaliselt (1 veerand ja enam) puudunud õpilasele
- Koduõppele määratud õpilasele
- Arsti poolt õpilasele soovitatud IÕK mõnes õppeaines
- Kehalises kasvatuses üheks veerandiks või enam vabastatud õpilasele
- Õpilasele, kellele põhjustab olulisi raskusi töötada oma klassikaaslastega samal ajal samas ruumis või vastavale klassile koostatud töökava alusel
- Õpilasele, kelle veerandihinne on «puudulik» või «nõrk», kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata

- **Koduõpe**

HTM 11.augusti 2010.a määrus nr 40 ; PGS §23, 49, 53

Koduõppena käsitletakse õppetöö korraldamist väljaspool kooli ruume tulenevalt õpilase tervislikust seisundist või õppetöö läbiviimise korraldamist lapsevanema (eeskostja, hooldaja) poolt. Koduõppele määramine toimub vastavalt HTM poolt sätestatud korras tervislikel põhjustel NK ettepanekul või lapsevanema põhjendatud avalduse alusel.

- **Pikapäevarühm**

PGS §38

Pikapäevarühmas korraldatava õppekavavälise tegevusena pakutakse õpilasele järelevalvet ning pedagoogilist juhendamist ja suunamist õppest vaba aja sisustamisel, koduste õpiülesannete täitmisel, huvitegevuses ning huvide arendamisel.

Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu ja arvatakse sealt välja direktori otsusega vanema taotluse alusel või vajadusel ÕN otsuse/alaealise mõjutusvahendite seaduses sätestatud juhul alaealiste komisjoni otsuse alusel.

- **täiendav õppetöö**

HTM määrus nr 41 RTL 2006, 83, 1518; PGS §38

Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õppenõukogu otsustada jätta õpilane täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse. Täiendava õppetöö rakendamise põhimõtted ning täiendavale õppetööle jätmise tingimused ja kord sätestatakse kooli õppekavas.

- **Ühele õpilasele kehtestatud õpe**

PGS §52

Õpilasele, kes tervislikust seisundist tulenevalt vajab koolis pidevat jälgimist või abistamist, rakendatakse nõustamiskomisjoni soovitusel ning vanema nõusolekul ühe õpilase õpetamisele keskendatud õpet. Õppe tingimused ja korra kehtestab HTM.

*Võimekam laps – vajadusel rakendatakse eritunniplaani, IÕK-d,

- ettevalmistav töö ainealasteks üritusteks, -olümpiaadideks, konkurssideks jms;
- suunamine huvikoolidesse jm,
- koostöö perekonnaga, aineõpetajatega
- õppematerjali otsimine Internetist
- projektõpe
- teaduskooli soovitamine
- lisalektüüri lugemine ilukirjandusest, populaarteaduslikest raamatutest, teaduskirjandusest ja perioodikast (ka võõrkeeles).

Kui teises etapis rakendatud meetmete tulemusena õpilase sooritused ei paranenud (võimeka lapse puhul meetmed ei ole olnud piisavad), rakendatakse õpiabi III etappi.

III Haridusasutuseväliste spetsialistide/komisjonide soovitused

Lapsevanemat teavitatakse vajadusest kaasata kooliväliseid spetsialiste. Tegevused eeldavad lapsevanema nõusolekut ja aktiivset osavõttu. Koolipoolne esindaja on HEV koordinaator.

Koolivälise spetsialisti kaasamine

- Kaasatakse Tartu Hariduse Tugiteenuste Keskuse spetsialistid õpilase hariduslikku erivajadust hindama.
- Õpilase suunamine kliinilistele uuringutele
- Kohaliku omavalitsuse poole pöördumine (PGS §13)
- Nõustamiskomisjoni suunamine

PGS §49, 50, 52 ; HTM 25.augusti 2010 määrus nr.50.

Suunamine Tartu maakonna nõustamiskomisjoni õpilasele võimetekohase õppekava ja/või vajalike arendamis- ning õpitingmuste soovitamiseks.

Nõustamiskomisjoni soovitude alusel jätkub eriõpetuse ja tugiteenuste rakendamine kas tava- või eriklassis või vastava spetsiaalsusega erikooli tingimustes.

Taotluse nõustamiskomisjonile esitab vanem või vanema nõusolekul kooli direktor. Dokumendid seab kokku klassijuhataja koostöös HEV koordinaatoriga.

Taotlus nõustamiskomisjonile soovitude saamiseks esitatakse:

- õpilasele lihtsustatud õppe kohaldamiseks;
- individuaalse õppekavaga riiklikus õppekavas sätestatud taotletavate õpitulemuste asendamiseks või vähendamiseks, kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamiseks;
- õpilasele tervislikel põhjustel koduõppe rakendamiseks;
- «Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse» § 51 lõike 1 punktides 5–12 sätestatud klassi või rühma tingimustes õppe rakendamiseks või vastava klassi, rühma või õpilasele sobiva kooli leidmiseks;
- hariduslike erivajadustega õpilasi kaasava õppe jaoks vajalike tingimuste loomiseks ja rakendamiseks koolis (taotluse esitamise õigus on direktoril);
- ühe õpilase õpetamisele keskendatud õppe rakendamiseks;
- koolikohustusliku lapse arengust ja tervises seisundist tulenevalt koolikohustuse täitmise edasilükkamiseks ühe õppeaasta võrra; alla seitsmeaastase isiku kooli vastuvõtmiseks. (Sotsiaalministri 12.augusti 2010 määrusest nr.49 Koolikohustuse täitmise edasilükkamine).
- Alla seitsmeaastase isiku kooli vastuvõtmiseks

Nõustamiskomisjon teavitab kooli, kus õpilane õpib, nõustamiskomisjoni antud soovitudest selle õpilase kohta. Nõustamiskomisjoni soovitused on õpet korraldavale koolile täitmiseks kohustuslikud kooli võimaluste piires, kui vanem on andnud nõusoleku. KOV on kohustatud looma õpilasele võimalused võimetekohaseks õppeks.

Komisjonile esitatavad dokumendid (HTM 25.augusti 2010 määrus nr.50):

Koos taotlusega esitatakse nõustamiskomisjonile järgmised dokumendid:

- 1) õpilase või koolieelses lasteasutuses käiva lapse isikut tõendava dokumendi (selle puudumisel sünnitunnistuse või -tõendi) ära kiri või väljavõte;
- 2) kui taotluse esitab vanem, siis vanema isikut tõendava dokumendi ära kiri või väljavõte;
- 3) õpilase või koolieelses lasteasutuses käiva lapse individuaalse arengu jälgimise kaart;

- 4) õpilase puhul kooli koostatud ülevaade eelnevate õppeaastate õpitulemustest ja klassitunnistuse ära kiri;
- 5) perearsti ja eriarsti või muu spetsialisti hinnang, kui see on vajalik haridusliku erivajaduse täpsustamiseks, et nõustamiskomisjon saaks soovitada sobilikku rakendatavat meetet;
- 6) rehabilitatsiooniplaani olemasolul selle ära kiri.

Nõustamiskomisjon võib vajadusel nõuda täiendavaid dokumente ja spetsialistide hinnanguid õpilase või koolieelses lasteasutuses käiva lapse arengu täpsustamiseks.

Dokumentide kogumise eest vastutab klassijuhataja koostöös HEV koordinaatoriga.

4. Refleksioon

PGS §48

Õpiabi toimimise ja vajalike toimingute teostamise üle teostab analüüsi HEVKO koostöös klassijuhatajate ja kooli spetsialistidega. Õpiabi osutamise mõjusust hinnatakse iga veerandi lõpus. Õpiabi mõjusust kajastub õpilase vaatluskaardis vähemalt õppeaasta lõpus.

5. Vanema kohustused koolikohustuse täitmise tagamisel

(PGS § 11)

1. Vanem on kohustatud võimaldama ja soodustama koolikohustuse täitmist, sealhulgas:
  - 1) looma koolikohustuslikule õpilasele kodus õppimist soodustavad tingimused ja õppes osalemise eeldused;
  - 2) esitama koolile oma kontaktandmed ja teavitama nende muutustest;
  - 3) tutvuma koolielu reguleerivate aktidega;
  - 4) tegema koostööd kooliga PGS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustel ja korras;
  - 5) kasutama meetmeid, mida talle pakub kool või elukohajärgne valla- või linnavalitsus;
  - 6) pöörduma kooli ettepanekul nõustamiskomisjoni poole;
  - 7) taotlema vajaduse korral koolilt ja õpilase elukohajärgselt valla- või linnavalitsuselt õigusaktides sätestatud koolikohustuse täitmise tagamise meetmete rakendamist.
2. Kui vanem ei täida sätestatud kohustusi, on vallavalitsus kohustatud kasutusele võtma vajalikud meetmed lapse õiguste kaitsmiseks.